

Knižnica v Prievidzi kedysi a dnes (dokončenie)

V roku 1968 sa konala výstava architektonických návrhov riešenia účelovej budovy Okresnej knižnice v Prievidzi, ktorá mala stáť na sídlisku Mládeže. Vystavených bolo 41 návrhov a výstavu si pozrelo do 1 000 návštevníkov. Zvíťazil návrh architektov Ivana Gürtlera a Juraja Talaša. Bola to vízia knihovníkov a desaťročie nádeje na výstavbu krásnej, modernej, nadčasovej budovy. Víťazný architektonický návrh podľa dobovej tlače „opustil cestu konvenčného prístupu návrhov knižníc a šiel cestou nového tvorivého myslenia“. Napriek takejto krásnej vízii hlavné pracovisko knižnice naďalej sídlilo v suteréne Domu osvetu.

Osemdesiate roky znamenali vzrast kvalitatívnej úrovne všetkých foriem knižničnej práce a nárast základných ukazovateľov. V praxi sa začali uplatňovať nové formy bibliograficko-informačnej činnosti, rešeršné a konzultačné služby, rozvíjala sa edičná činnosť. V roku 1986 bola knižnica spoluorganizátorom podujatia Týždeň detskej knihy. Mladí čitatelia sa stretli s mnohými našimi i zahraničnými autormi, ako Dušan Dušek, Klára Jarunková, Mária Ďuríčková, Anton Baláž, Jana Šrámková, Peter Glocko, Ján Navrátil, Vojtech Dangl, Miloš Krno, Rudolf Dobiáš, Anton Habovštiak, Markéta Zinnerová, Willi Meinck, Zbigniew Nienacki a iní.

V roku 1985 sa knižnica konečne dočkala účelovej budovy a knižničné fondy sa z nedôstojných pivničných priestorov Domu osvetu presťahovali do nových na Záhradníckej ulici v Prievidzi. Aj keď táto budova svojou kapacitou nedosiahla parametre tej nepostavenej, zaradila Prievidzu k pár mestám Slovenska, ktoré majú postavenú účelovú budovu knižnice. Jej výstavba splnila plánovaný cieľ – vytvoriť priestory na presťahovanie pracoviska zo suterénu Domu osvetu. Knižnici naďalej chýbali priestory na otvorenie samostatnej študovne, čítárne, hudobného oddelenia, študovne pre slabozrakých a nevidiacich a iné.

Od 1. januára 1991 sa zriaďovateľom knižnice stalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Mestské a miestne ľudové knižnice boli delimitované pod samosprávu obcí.

Deväťdesiate roky minulého storočia boli rokmi transformácie v oblasti kultúry, ktorá sa nevyhla ani knižniciam. Od 1. júla 1996 boli okresné

knižnice administratívnym zásahom začlenené do regionálnych kultúrnych centier so stratou právnej subjektivity. Okresná knižnica bola z rozhodnutia Ministerstva kultúry SR premenovaná na Hornonitriansku knižnicu v Prievidzi, ktorá v rámci Hornonitrianskeho kultúrneho centra pôsobila ako špecializovaný odborný útvar. Centrum bolo zrušené v roku 1999 a knižnica opäť získala právnu subjektivitu. Toho roku boli spustené automatizované služby v systéme Libris v oddelení náučnej literatúry a v oddelení pre dospelých čitateľov na Záhradníckej ulici. Dňom 1. apríla 2002 sa zriaďovateľom knižnice stal Trenčiansky samosprávny kraj so sídlom v Trenčíne. Boli vypracované nové základné dokumenty.

Od 1. júla 2005 boli pobočky Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi na Ulici Janka Kráľa, na Ulici Antona Mišúta a na Ulici Kolomana Novackého delimitované pod zriaďovateľskú pôsobnosť mesta Prievidze. Z nich bola zriadená súčasná Mestská knižnica Mikuláša Mišika v Prievidzi, ktorá nemá právnu subjektivitu, ale je súčasťou Kultúrneho a spoločenského strediska v Prievidzi. Delimitovaných bolo 46 455 kníh, ale i počítače, regály a ostatné zariadenie pobočiek a všetci šiesti odborní zamestnanci, ktorí pracovali v týchto pobočkách. Na území mesta začali súbežne pôsobiť dve verejné knižnice.

A ako vyzerá Hornonitrianska knižnica v Prievidzi dnes? V roku 2012 si pripomenula 90. výročie svojho vzniku a zároveň 10. výročie v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja. Za uplynulé desaťročie si vybudovala kvalitný knižničný fond. Na to, aby sa knižnica stala moderným informačným a kultúrno-vzdelávacím centrom regiónu, potrebuje nielen kvalitne budovaný fond, ale aj technické vybavenie, ktorého vývoj ide závažnou rýchlosťou dopredu. S nadšením sme prijali nový automatizovaný knižničný program Clavius, ktorý priniesol mnoho novinek. Čitatelia si môžu doma, pomocou on-line katalógu, pozrieť fond našej knižnice a súčasne si knihy zarezervovať. Uvítali sme možnosť prezentácie knižnice prostredníctvom vlastnej webstránky. Okrem toho sa nám podarilo zabezpečiť elektromagnetický systém ochrany fondu na všetkých pracoviskách. Uskutočnila sa výmena nábytku a regálov, obnovené bolo aj interiérové vybavenie odborných pracovísk. V roku 2008 bol interiér pracoviska na Záhradníckej ulici komplexne zrekonštruovaný. Zriaďovateľ do rekonštrukcie investoval takmer 240 tisíc eur. Knižnica získala krásne priestory s optimálnymi svetelnými a tepelnými podmienkami, s vyhovujúcim bezbariérovým vstupom do knižnice aj spoločenskej miestnosti, s moderným

sociálnym zariadením bez zápachu a bez plesní, s vybavením, ktoré vyhovuje súčasným hygienickým štandardom.

Knížnici sa podarilo získať finančné zdroje od sponzorov i z Dotačného systému MK SR. Na svojej pôde privítala mnoho hostí, len v roku 2012 ich bolo 24. Knížnica pripravila vyše 300 podujatí a zapojila sa i do celoslovenských projektov. Výsledkom boli aj úspechy: dve víťazstva v celoslovenskej súťaži o najzaujímavejší scenár „vítačky“ kníh a víťazstvo v druhom ročníku celoslovenského projektu Les ukrytý v knihe, ktorý vyhlásilo Národné lesnícke centrum v spolupráci so š. p. Lesy SR. Pri príležitosti 90. výročia založenia knihnice boli štyrom zamestnancom, ktorí v knihnici odpracovali viac ako 35 rokov, udelené „Ďakovné listy predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja“. Počas slávnostnej akadémie v „Roku výročí mesta Prievidza“ nazvanej *Tváre mesta* prevzala v januári 2013 riaditeľka knihnice „Pamätný list primátorky mesta“ za dlhoročnú spoluprácu a prispievanie knihnice k rozvoju vzdelanosti obyvateľov mesta. Na slávnostnom večere *Kultúra 2012* bola knihnici udelená Cena Združenia pre rozvoj regiónu horná Nitra „Za osobitný prínos k rozvoju kultúry hornej Nitry“.

Moje dlhoročné pôsobenie v knihnici ma oprávňuje povedať, že práca v knihnici vždy bola a, predovšetkým, je srdcovou záležitosťou. Jej zmyslom je služba pre tých druhých a hoci sa nedá porovnať s inými profesiami, ktorých zmyslom je napr. záchrana života, aj knihovníčky sa môžu pochváliť tým, že pomohli..., pomohli nájsť informáciu, dokument, či tú správnu knihu na ubolenú dušu, že pripravili mnoho krásnych momentov a zážitkov pri stretnutiach s významnými ľuďmi.

Na záver mi dovoľte citovať slová bývalého kolegu, ktorý už nie je medzi nami, Ondreja Čiliaka: „Človek počas stáročia svojej existencie vymyslel veľa skvelých vecí, bez ktorých si nevieme dnešný život predstaviť. Ak by sa len jediný z vynálezov stratil, nerealizoval, nevydal, ľudstvo by bolo oveľa chudobnejšie. Som presvedčený, že bez knihy, ktorá aj v modernej dobe je pre mnohých ľudí potrebná ako chlieb náš každodenný, by bol duchovný svet chudobný a prázdny. Nebolo by v ňom ozveny na volanie krásy a dobra. Kniha je pre mňa ako zvon, v ktorom bije autorove srdce a knihovníčky tento hlas posielajú čitateľovi.“

Božena Blaháčová

Použitá literatúra:

PASIAR, Štefan: *Dejiny slovenských ľudových knižníc*. Martin, 1957, 186 s.
Interné materiály Hornonitrianskej knihnice v Prievidzi.